

Oponentní posudek

rigorózní práce Milana KOCÍKA

na téma „Kriminalita osob vykonávajících trest odnětí svobody“

Předložená obsáhlá rigorózní práce je zpracována v rozsahu 204 stran, ve dvanácti kapitolách. Jejím nosným tématem je charakteristika, struktura, kriminalita vězňených osob, která představuje dynamicky se rozvíjející, vysoce specifickou formu kriminality. Téma práce je svým námětem originální až výjimečné, protože ucelená charakteristika a snaha po komplexním metodickém řešení specifik odhalování a vyšetřování tohoto druhu kriminality v odborné literatuře stále schází, byť na dané téma bylo napsáno již několik prací ovšem spíše postihující určitý segment tohoto zaměření, nikoli komplexně.

Hlavním cílem práce, jak si jej sám autor vymezil, je poskytnout teoreticko – praktický pohled do zkoumané tematické oblasti a předložit ucelené kriminologické, kriminalistické včetně trestně právního zpracování kriminality vězňených osob pomocí základních kriminologických přístupů k poznání kriminality. Předložit teoretický, systematický a strukturovaný popis vybrané kriminality za využití fenomenologického přístupu pomocí popisu stavu, struktury a dynamiky kriminality, zpracovaných do úzce vymezeného prostředí vězňených osob.

Dílčím cílem práce je vymezit kvantitativně nejvýznamnější trestnou činnost vězňených osob a tuto zpracovat z pohledu trestněprávní teorie „de lege lata“ s důrazem na kvalifikované skutkové podstaty jednotlivých trestných činů aplikovatelných v prostředí výkonu trestu odnětí svobody. Součástí obsáhlé práce bylo i studium spisových materiálů trestné činnosti v prostředí věznic primárně drogové trestné činnosti, konkrétně distribucí omamných a psychotropních látek a léků do střežených prostor věznic.

Při zpracování práce autor použil řadu metod, zejména pak metodu deskriptivní a srovnávací, dále metodu kompilační a analýzu, tedy metody běžně řazené do metodologie právní vědy, včetně metody komparativní analýzy a syntézy dostupné odborné literatury a odborných pramenů v listinné i elektronické podobě. Studované materiály mimo jiné poskytly množství výstupů operativně pátracích prostředků, záznamů komunikace, výsledky, protokoly z domovních prohlídek a další protokolaci úkonů trestního řízení.

Práce je rozdělena, jak již bylo naznačeno, do dvanácti kapitol. První kapitola je brána jako úvod do zpracování práce, na ni navazuje druhá kapitola se svým historickým exkurzem do

vývoje vězeňství a základů pro uplatňování výkonu trestu. Na tento historický exkurz volně navazuje reálný stav českého vězeňství. Tyto dvě kapitoly poskytují ucelený a dostatečně podrobný pohled na vývoj a specifika vězeňství od ranného počátku vězeňství v Habsburské monarchii až do současné podoby, dalo bys se říct moderního vězeňství.

Ve čtvrté kapitole autor skokově přechází již k samotné podstatě existence vězeňství a tím je trest odnětí svobody. Součástí kapitoly je i vědecký pohled na samotný trest a jeho teoretické vymezení včetně podmínek pro jeho ukládání, účel trestu a trestání a zásady při jeho ukládání.

Pátá kapitola je věnována fenomenologii kriminality vězňených osob, kde se autor podrobně zabývá stavem kriminality podle jednotlivých věkových skupin a osobnostních charakteristik, včetně kriminality cizinců.

V následující šesté kapitole autor volně navazuje na latentnost kriminality a dále podrobně popisuje nejčastější formy kriminality páchané odsouzenými, podrobně je pak rozebírána násilná kriminalita jako dominující faktor trestné činnosti vězňených osob. Jsou podrobně charakterizovány jednotlivé skutkové podstaty trestných činů dopadající na násilnou kriminalitu odsouzených.

Následuje opět podrobný popis dalšího druhu trestné činnosti a tím je trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí, trestné činy související s výkonem trestu odnětí svobody a konečně v kapitole dvanácté předmětem analýzy je i drogová trestná činnost.

Všechny kapitoly zabývající se charakteristikou typických kategorií trestných činů jsou výstižné, precizně zpracované, koncipované na velmi dobré odborné úrovni.

Poslední dvanáctá kapitola je exkurzem do procesních zvláštností trestního řízení, tj. do vlastního trestního řízení, které je analyzováno právě ze speciálního pohledu jeho realizace ve vězeňském prostředí, které přináší specifické postupy a přístupy v realizaci trestního řízení.

Zvolená struktura rigorózní práce je vyvážená, výstižná do té míry, že komplexně řeší problematiku kriminálních deliktů v prostředí věznic, specifické podmínky realizace odhalování trestné činnosti a následně i specifické podmínky pro vedení trestního řízení a samotného trestního stíhání obviněných osob.

Obsah jednotlivých částí (kapitol) je vyvážený, vystavený na systémovém přístupu v té míře, aby v něm byly popsány všechny základní informace, které v dostatečné míře charakterizují

a popisují výše u vedenou problematiku a její zvláštnosti.

Sdělované informace jsou výstižné, přesně formulované, s dostatečnou erudovaností a argumentačním aparátém. Co do obsahu, struktury, způsobu a rozsahu zpracování tak nemám žádné zásadní výhrady.

Práce je vhodně doplněna četnými přílohami, včetně statistik charakterizujících strukturu a dynamiku kriminality ve věznicích.

Rigorózní práce je zpracována velmi pečlivě, argumentačně, věcně a odborně správně, s přiléhavou odbornou argumentací a erudicí. Po odborné stránce nelze práci v podstatě nic vytknout.

Rigorózní práce je právem považována za určitý druh vědecké práce, ve které nezbytnou součástí mimo stanovení cíle, je vymezení určité hypotézy o stavu a vývoji naznačené oblasti, která má být prací zpracována, a k tomu by měly být vymezeny základní metody práce, které autor hodlá využít ke zpracování. Cíl práce byl stanoven, pokud jde o metody, které autor ke zpracování práce použil, jsou rovněž velmi pregnantně zpracovány. Jde o metody analytické, syntetické a komparativní. K výkladu právních norem použil gramatického, logického a systematického právního výkladu. Vlastní autorova interpretace je založena na odborném až vědeckém právním výkladu.

V celkovém zhodnocení práce je nutné uvést, že jde o práci zpracovanou na vysoké odborné úrovni, s přiměřenou přidanou hodnotou, kterou představuje práce jako celek, který komplexně postihuje celou problematiku kriminality osob vykonávajících trest odnětí svobody. Originalitu a přínos práce je potřebné spatřovat v ojedinělém komplexním zpracování problematiky, a to na vysoké odborné úrovni.

Autor vycházel z řady literárních a dalších zdrojů, se kterými také velmi dobře pracuje a dokáže je argumentačně v přiléhavé formě použít. Rigorózní práci v dostatečné míře prokázal svou erudovanost, schopnost analytického myšlení a práce se zdroji informací. Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou, využitelnou v teorii i praxi, a proto ji doporučuji k obhajobě, a celkově ji hodnotím jako výbornou.

Otázky k obhajobě nepokládám.

V Praze, dne 10.3.2022

Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.